

KELEIVIS
PRENUMERATA MĖNAMO:
Amerikijoje, Kanadoje, Po-
ty Amerikijoje, Europoje...\$4.00
KELEIVIS
696 Broadway, So. Boston 27, Mass.

KELEIVIS

THE TRAVELER LITHUANIAN WEEKLY

KELEIVIS
Lithuanian Weekly
Represents over 75,000 Lithuanians in
New England and about 1,500,000
in the United States
KELEIVIS
696 Broadway, So. Boston 27, Mass.

NO. 27 "Keleivis" Telefonas AN 8-3071

SOUTH BOSTON, MASS., LIEPOS (JULY) 2, 1958
Entered as Second Class Matter February 22, 1908, at the Post Office at Boston, Mass., under the Act of March 3, 1879

Asikite Numeris
Kaina 10 Centų

53-TIEJI METAI

Amerikos Lietuvių Kongresas Praėjo Dideliu Pasisekimu

Dalyvavo 396 Įgalioti Delegatai Nuo 238 Lietuvių Organizacijų Iš 14 Valstijų; Su Svečiais Posėdžiuose Dalyvavo Virš 500 Asmenų; Aukų Suma Lietuvos Vadavimui \$8,895; Lietuvius Sveikino Prez. D. D. Eisenhower, Vals. Departamentas, 27 Senatoriai Ir 47 Kongresmonai; Bankete Dalyvavo Apie 400 Svečių.

Birželio 27-28 dienomis Bostone Statler viešbuty posėdžiavo Amerikos Lietuvių Kongresas, į kurį buvo suvažiavę 396 atstovai. Jie atstovavo 238 organizacijoms iš 14 valstijų. Daugiausia buvo iš Atlanto pakraščio, bet tinkamai buvo atstovaujama ir Čikaga, ir Detroitas, ir Clevelandas ir kitos tolimesnės vietovės. Atsiuntę savo atstovą net iš Pacifiko pakrantės — Los Angeles ALT skyrius. Gausu buvo svečių, kurie trumpesni ar ilgesni laiką sekė kongresą.

Kongreso atstovai Lietuvos laisvinimo darbui tęsti suvežė aukų \$8,895, bet ta suma dar nėra galutinė, nes kitų aukos pasigautos pastu nesužinoję ateiti.

Kongresas sulaukė ne tik didelio Amerikos lietuvių visuomenės, bet ir šio krašto valdžios dėmesio. Jį sveikino pats JAV prezidentas Dwight David Eisenhower, valstybės departamentas, 27 senatoriai iš 21 valstijos ir 47 kongresmonai iš 16 valstijų, linkędami jam sėkmės.

Zodžių kongresą sveikino Nepriklausomos Lietuvos atstovas Washingtone Juozas Kajeckas, Vlko pirm. dr. A. Trimakas, Lietuvos Laisvės Komiteto pirm. V. Sidzikauskas, Balso vicepirm. kun. prel. J. Balkūnas, Lie-

auvių Bendruomenės pirm. J. Slepetytis, kons. A. Shall-na, vyskupai Podolskis ir Brizgys ir kt. Iš gausybės raštų atsiųstų sveikinimų perskaityta tik maža dalis — Vlko Vykd. Tarybos pirm. J. Glemžos, Urugvajaus pažangiųjų lietuvių ir kt.

Bendrai kongreso posėdžiai ėjo sklandžiai, priimta reikšmingų nutarimų, kurių tikslas mūsų kovą dėl Lietuvos laisvės dar labiau sustiprinti.

Dalių tautininkų ir frontininkų mėginimas įnešti į kongresą nedarnos nepasisekė.

Pagal ALT statutą kongresui politinių srovių buvo pristatyti ir patvirtinti šie Amerikos Lietuvių Tarybos nariai:

Socialdemokratų S-gos: St. Briedis, K. Balkus, dr. P. Grigaitis, B. Keblaitienė, T. Matas, S. Michelsonas ir J. Talalas.

Sandaros: J. Arlauskas, A. Devenienė, K. Jurgeliūnas, S. Gegužis, M. Vaidyla ir J. Virbalis.

Romos Katalikų Federacijos: prel. I. Albavičius, A. J. Aleksis, prel. J. Balkū-

nas, E. Pauzarienė, J. Rudis, dr. Vl. Simaitis, dr. V. Vyngantas.

Lietuvių Tautinės S-gos: E. Bartkus, dr. S. Biežis, T. Blinstrubas, J. Ginkus, A. Lapinskas, dr. Br. Nemickas ir A. Trečiokas.

SLA atstovai: P. Dargis, E. Mikuziūtė ir dr. M. Vini-

kas.

LRKS atstovai: kun. J. F. Boll, Wm. Kvetkus ir L. Šimutis.

Miesto majoras John B. Hynes šeštadienio rytą su-ruošė pusryčius ALT prezidentui pagerbti, į kuriuos pakvietė 125 kongreso at-

stovus.

Vakare tame pačiame viešbuty buvo surengtas banketas kongreso atstovams ir aukštiesiems svečiams pagerbti. Jame dalyvavo arti 400 asmenų. Į jį atsilankė ir šiltnus, padėsinančius žodžius tarė senatorius John F. Kennedy, gubernatorius Foster Furcolo, Lietuvos atstovas Juozas Kajeckas. Kalbėjo ir ALT pirm. Leonardas Šimutis.

Kitame numery kongresas bus plačiau aprašytas.

Sovietų Delegatai Atvyko Ženevon

Šį pirmadienį Sovietų Rusijos delegatai "atominių ekspertų" konferencijoj jau buvo atvykę į Ženevą. Amerikos, Anglijos, Prancūzijos ir Kanados ekspertai irgi jau Ženevoje. Todėl laukiama, kad pirmoji Rytų-Vakarų konferencija dėl atominių ginklų bandymų sekimo įvyks. Bet, visiškai tikrumo visgi dar nėra, nes rusai nori konferenciją "praplėsti" ir kalbėtis ne tik dėl būdų, kaip sekti atominius sprogdinimus, bet ir dėl atominių ginklų bandymų uždraudimo ir net dėl kitų klausimų.

KUBOS MAISTININKAI
PAGAVO AMERIKIEČIUS

Kubos sukilėliai pereinę savaitę vienoje kasykloje pagavo 9 amerikiečius inžinierius ir du kanadiečius. Dieną vėliau sukilėliai pagrobė 30 Amerikos jūrininkų prie Amerikos bazės Kuba, boje. Amerikos konsulatą rytinėj Kuboj per įvairius tarpininkus tariasi su maistinininkais, kad jie paleistų amerikiečius.

Kubos sukilėliai pereinę savaitę vienoje kasykloje pagavo 9 amerikiečius inžinierius ir du kanadiečius. Dieną vėliau sukilėliai pagrobė 30 Amerikos jūrininkų prie Amerikos bazės Kuba, boje. Amerikos konsulatą rytinėj Kuboj per įvairius tarpininkus tariasi su maistinininkais, kad jie paleistų amerikiečius.

Kubos sukilėliai pereinę savaitę vienoje kasykloje pagavo 9 amerikiečius inžinierius ir du kanadiečius. Dieną vėliau sukilėliai pagrobė 30 Amerikos jūrininkų prie Amerikos bazės Kuba, boje. Amerikos konsulatą rytinėj Kuboj per įvairius tarpininkus tariasi su maistinininkais, kad jie paleistų amerikiečius.

Kubos sukilėliai pereinę savaitę vienoje kasykloje pagavo 9 amerikiečius inžinierius ir du kanadiečius. Dieną vėliau sukilėliai pagrobė 30 Amerikos jūrininkų prie Amerikos bazės Kuba, boje. Amerikos konsulatą rytinėj Kuboj per įvairius tarpininkus tariasi su maistinininkais, kad jie paleistų amerikiečius.

Kubos sukilėliai pereinę savaitę vienoje kasykloje pagavo 9 amerikiečius inžinierius ir du kanadiečius. Dieną vėliau sukilėliai pagrobė 30 Amerikos jūrininkų prie Amerikos bazės Kuba, boje. Amerikos konsulatą rytinėj Kuboj per įvairius tarpininkus tariasi su maistinininkais, kad jie paleistų amerikiečius.

SUSITIKO TRYS PREZIDENTAI



Buvęs J.A.V. prezidentas Herbert Hoover (vidury) ir Vokietijos prezidentas Theodor Heuss svečiuose pas Filipinų prezidentą Carlos P. Garcia (dešinėje) New Yorke. Garcia ir Heuss atvyko į Ameriką artimesnių santykių su šiuo kraštu užmegsti. Heuss išvykdamas iš Amerikos turėjo progos susitikti New Yorke su Filipinų prezidentu.

LSS Suvažiavimas Buvo Darbingas

Amerikos Lietuvių Socialdemokratų Sąjungos suvažiavimas Bostone birželio 29 d. praėjo darbingoje nuotaikoje. Delegatų dalyvavo iš Chicago, Clevelando, Akrono, Detroito, Pittsburgho, Binghamton, N. Y., Brooklyno, Connecticut ir Massachusetts vietovių. 40 įgaliotų atstovų nuo socialistų kuopų ir grupių per išistą dieną aptarė organizacijos klausimus ir ypač plačiau aiškinosi "lietuviško bendradarbiavimo" reikala. Suvažiavimas išrinko naują Centro Komitetą, kurio būveinė lieka ir toliau Brooklyne. Plačiau aiškinasi pažangiosios lietuvių spaudos reikalais ir galimybės knygų leidimą pagyvin-ti.

Suvažiavimo platesnis aprašymas bus įdėtas "Keleivyje" artimiausiu laiku. Suvažiavimui vadovavo draugai S. Strazdas (pirmininkas), J. Vilkaitis (sekretorius).

Sovietų Balerina Išoko Į Bėdą

Sovietų garsi šokėja balerina Olga Lepešinskaja, kadaise mėgiama Stalino šokikė, lankosi su Maskvos baletu Briuselyje, Belgijos sostinėje ir šoka Sovietų Rusijos parodoje. Birželio 28 d. ta balerina belgų policijos buvo areštuota už tai, kad ji norėjusi iš didelės "Innovation" krautuvės išnešti lietsargį, dvi poras pirštinių ir ką tai dar. Policija ją apklausinėjo ir kadangi ji prisipažino, tai buvo paleista. Byla jai neiškelta, nes Belgijoj už pirmą vagystę krautuvėse paprastai į teismą netraukiamas.

Be to, belgai nenorėjo sukelti tarptautinį skandalą, nes rusai galėtų atsaukti savo visą baletą arba net galėtų pasitraukti ir iš tarptautinės parodos Belgijos sostinėje.

Anglijos Vadas Lankosi Paryžiuje

Birželio 29 d. Anglijos ministrų pirmininkas Mac-Millan atvyko į Paryžių, kur jis turi pasitarimus su Prancūzijos vadu gen. de Gaulle. Šios savaitės gale į Paryžių vyks ir Amerikos valstybės sekretorius John Foster Dulles. Pasitarime su anglais ir amerikiečiais generolo de Gaulle vyriausybė išaiškina Prancūzijos užsienio politi-ką.

Spauda daug rašo apie prancūzų pasirojimą įsigyti atominių ginklų. Prancūzai esą pasiryžę tokių ginklų arba patys pasigaminti, arba susitarti su sąjungininkais ir iš jų gauti tų ginklų gaminto paslaptis.

Vokiečiai Nepaleidžia Amerikiečių Lakūnų

Devyni amerikiečiai lakūnai, kurių helikopteris nukrito žemyn rytinėj Vokietijoje, vis dar laikomi rytų vokiečių nelaisvėje ir pastangos juos išlaisvinti neduoda rezultatų. Vokiečių komunistai nori ta proga gauti tegu ir neoficialų pripažinimą jų seimininkavimui rytinėj Vokietijoje.

AMINDORE FANFANI



Jam pavesta sudaryti Italijos ministrų kabinetą. Jis yra krikščionių demokratų veikėjas. Atlanto Sąjungos ir bendrai bendradarbiavimo su vakarais uolus rėmėjas.

9 Amerikos Lakūnai Rusų Nelaisvėje

Birželio 28 d. Sovietų Rusija pranešė, kad du jos kovos lėktuvai privertė nusileisti vieną Amerikos karišką lėktuvą su 9 vyrais įgulos. Pagal rusų pranešimą, Amerikos lėktuvas skridęs virš rusų teritorijos Kaukaze, Armenijoje. Kai lėktuvas nusileido, jis sudėgęs, o lakūnai buvo paimti į nelaisvę.

Rusai pranešė apie tą atsitikimą ir kartu protestuoja prieš tai, kad Amerikos kariškas lėktuvas iš Turkijos įsibrovė į Sovietų teritoriją.

Amerikos vyriausybė pareikalavo, kad rusai grąžintų paklydusius Amerikos lakūnus, bet iš Amerikos šaltinių dar nepraneša, kaip rusai Amerikos lėktuvą privertė nusileisti.

S. Adams Skandalas Dar Jaudina Šalį

Sherman Adams "neatsargumas" imant dovanas iš Bostono milionieriaus Goldfine ir darant jam tam tikrus patarnavimus valdiškose įstaigose, dar vis jaudina kraštą. Pereitą savaitę atstovų rūmų komisija viešai apklausinėjo bostoniškį turuolį Fox, buvusį "Boston Post" užsidariusio dienraščio paskutinį savininką. Fox papasakojo skandalingų dalykų apie S. Adams, bet vis iš trečių rankų, ką jam papasakojo Goldfine apie savo santykius su S. Adams. Šią savaitę liudija Goldfine ir laukiama, kad jis užginčys Fox liudijimą.

Alaskos Klausimas Greit Balsuojamas

Pagal visus pranešimus, Alaskos klausimas turi būti išspręstas senate dar šią savaitę. Atrodo, kad dauguma pasisakys už suteikimą Alaskai valstijos teisių. Alaskai pramins kelia į Uniją ir Hawajams.

Lenkija Nusilenkė Sovietų Ultimatumui Del Erezijos

Sovietų Sutraukta Kariuomenė Ir Ultimatumas Iš Maskvos Privertė Lenkijos Komunistų Vadovybę Pasmerkti Jugoslavijos "Ereziją" Ir Smerkti Nužudytojo Nagy Politiką; Savaitę Laiko Ėjo "Derybos" Tarp Maskvos Ir Varsiuvos, Iki Gomulka Nusilenkė; Lenkijoj Nuotaika Įtempta, Visame Krašte Didelis Netikrumas.

Lebanono Karas Vyksa Be Permainų

Lebanone sukilėliai pereinę savaitės gale pradėjo smarkesnius puolimus Tripoli mieste. Sukilėliai giriasi, kad jų rankose yra trys ketvirtadaliai viso krašto, bet vyriausybė sako, kad gal tik ketvirtadalis krašto yra sukilėlių rankose.

Jungtinių Tautų stebėtojai, viso apie 100 vyrų, prie Lebanono Sirijos sienos tik kai kuriose vietose prieina, o šiaip tie stebėtojai vis dar negali atskirti Lebanono arabų nuo Sirijos arabų ir kaip juos atskirti, jei jie visi civiliai apsirėngę ir visi kalba ta pačia kalba?

Vakarų valstybės Lebanono įvykiai yra didelis galvosūkis. Ką darys Vakarai, jei Lebanonas prašys kariškos pagalbos? Ką tars J.T. seimas? Kas duos karių "sukilimui" malšinti? Ką darys rusai?

Senatas Tyrinėja "Mafia" Gengsterius

Senato tyrinėjimo komisija, kuri aiškino negeroves unijoje, šią savaitę pradeda aiškinti gengsterių ir raketierių veiklą įvairiose biznio šakose. Pirmiausiai senato tyrinėtojai nori išaiškinti "gengsterių konvencijos" paslaptis. Toki konvencija įvyko pernai lapkričio 14 d. Utica Apalachin vietovėj, New Yorko valstijoje. Policija tą "konvenciją" areštavo ir aiškino visokių sūlių galus. Senato komisija palies ne tik "Mafia" gengsterius, bet bendrai kriminalinių gaivalų veiklą įvairiose pramonės šakose.

Indonezijos Karas

Indonezijos vyriausybė pripažįsta, kad Celebes saloje sukilėliai vis dar laikosi, nors jų sostinė Menado miestas ir yra paimtas. Maistinininkų pranešimai sako, kad jie tęs kovą ir toliau ne tik Celebes saloje, bet ir Sumatroje "iki galutinės pergalės". Maistinininkai reikalauja persitvarkyti ir išmestų iš savo tarpo komunistus. Vidaus neramumai Indonezijos platybėse dar gal greit bus išgyventi.

Pereitą savaitę pasklydo žinios, kad Sovietų Rusija sutraukia savo kariuomenę prie Lenkijos sienų. Rusų kariuomenė rytinėj Vokietijoje pradėta traukti arčiau Lenkijos ir taip pat Ukrainoj kariuomenė traukiama link Lenkijos. Tarptautinėj spaudoj buvo daug spėliojimų, kad Sovietai darys naują spaudimą, o gal ir karišką užpuolimą prieš Lenkiją.

Matomai, tą pavojų jaučią ir Lenkijos Gomulkos valdžia, nes pereinę savaitės gale Gomulka viešai pasisakė prieš Jugoslavijos komunistų "revizionizmą" ir prieš nužudytojo vengrų vado Imre Nagy politiką. Šituo pasisakymu Lenkijos Gomulka, atrodo, nori įsisteigti Maskvai ir tuo būdu išvengti vengriškos kruvinos pirties iš rusiškos kariuomenės pusės.

Apie Vengrijos vado Nagy sužadymą Gomulka betgi pasisakė, kad jis negalys spręsti, kiek pagrįsto buvo jį sužadinti. Tarptautinė spauda ir toliau spėlioja, kiek ilgai Maskva pakęs "pusiau laisvą" Lenkijos politiką.

Vėliausieji pranešimai sako, kad Sovietų Rusija ultimatumu pareikalavo iš Lenkijos komunistų vadovybės įsijungti į bendrą komunistinių valstybių frontą prieš Jugoslavijos diktatorių Tito ir kartu pasmerkti nužudytojo vengrų komunistų vado Nagy politiką. Po savaitės "derybų" Lenkijos komunistų vadas pagalvau sutiko nusilenkti ir birželio 28 d. kalbėdamas Gdanskio mieste Gomulka pasmerkė Jugoslavijos eretikus ir nužudytojo Nagy politiką, tik dėl Nagy nužudymo pasisakė negalys reikšti nuomonės...

Gomulkos kapituliacija prieš Maskvą visvien neišsprendžia Maskvos - Varsiuvos santykių, nes rusai vargu pasitenkins Gomulkos kapituliacija ir po šito laimėjimo kels naujus reikalavimus, iki Lenkija bus taip pat paklusni Maskvai, kaip ir kiti satelitai.

Visoje Lenkijoje dėl Gomulkos kapituliacijos jaučiamas nerimas ir didelis nusivylimas. "Spalio" laimėjimai vienas po kito eina niekais.

Atrodo, kad Maskva galų gale nutarė "susitvarkyti" su lenkų eretikais...

LEBANONE

Nedidelė Lebanono valstybėlė rytiniame Viduržemio jūros pakrastyje, tarp Izraelio ir Sirijos, dabar gyvena kritiškas dienas. Ar ji išsilaikys nepriklausoma?

Jungtinių Tautų organizacija "Lebanono klausimą" svarsto, barasi, J. T. saugumo taryba net nutarė pasiūsti į tą valstybėlę savo stebėtojus, kad jie pasižiūrėtų, kas darosi Lebanono Sirijos pasienyje. Bet Lebanonui kol kas iš tų stebėtojų ir iš jų žiūrėjimo nėra jokios naudos. Krašte eina neva tai sukilimas, nors tikrenybėje Lebanoną užpuolė arabai iš Sirijos ir Egipto ir, atėję per sieną, daro "sukilimą" kartu su tam tikra dalimi Lebanono vietinės opozicijos. Dėl "sukilimų" atsikraustymo iš Sirijos nėra abejonės, nes grupė pagautų Sirijos karininkų papasakojo išsamiai, kaip jie buvo siunčiami į kaimyninį Lebanoną "sukilimo" ruošti.

Lebanonas yra arabų kraštas, bet jis skiriasi nuo kitų arabų kraštų tuo, kad šiek tiek virš pusės to krašto gyventojų yra krikščionys, o ne magometonys, kaip kiti arabai. Nuo kryžiaus karų laikų Lebanono gyventojai, kaip ir kiti arabai, buvo Turkijos imperijos ribose ir turkų valdomi. Po antrojo pasaulinio karo Lebanonas yra nepriklausomas, pusiau krikščioniškas ir pusiau magometoniškas.

Dviejų tautybių žmonių sugyvenimas vienoje valstybėje Lebanone buvo gana sėkmingas, bent iki pastarojo laiko Lebanonas tvarkėsi demokratiškai ir galėjo būti pavyzdys kitiems arabų kraštams, kaip galima gyventi ramiai be diktatorių ir panašių "stiprių vyrų". Gal dėlto Lebanonas ir pasidarė rakštis Nasserio aktyje, kad jis tvarkėsi pagal savo konstituciją.

Arabų nacionalistai dabar svaioja sujungti visus arabus į vieną didžiulę valstybę ir sukurti iš plačiai išsibarsčiusių arabų ir jų kadaise pavergtų kraštų imperiją — vieną iš pasaulio milžinų. Nasseris bando tokias svajones vykinti gyvenimui.

Kaip Nasseris seksis jo pasirojimui, dabar dar per anksti būtų spėti. Jo užsimojimai yra dideli, bet ir kliūtys, su kuriomis jam tenka ir teks susidurti, irgi yra didelės. Kaip jis jas įveiks? Nasserio šalininkai nurodo, kad jis jau daug kliūčių nugalėjo. Jis nusikratė anglų globos, jis išvarė Sueco kanalo savininkus iš Egipto, jis jau spėjo praryti Siriją ir dabar, Lebanone, nori dar vieną arabų valstybę įjungti į savo būsimąją "imperiją".

Jei Nasseris įsigali Lebanone, jo rankose būtų visi aliejaus keliai iš Viduriniųjų Rytų į Europą (Sueco kanalas ir aliejaus dūdos per Siriją ir Lebanoną). Sekantis jo žygis galėtų būti Jordanija su Iraku, Libija, arba ir Sudanas, o vėliau Nasseris tikisi pasiekti ir prancūzų šiaurinės Afrikos — Tuniso, Maroko ir Alžyro.

"Vadavimui" medžiagos Nasseris turi devynias galyles. Visus savo ikišiolinius žygius Nasseris atliko ne tiek jėga, kiek akiplėšiškumu ir panaudodamas pasaulio pasidalijimą ir Rytus ir Vakarų. Jo žygius laimina Maskva, kuri jam stato ir ginklus. Ir dabar, Lebanono klausimą svarstant J. T. organizacijoje, Maskva yra uoliausias Nasserio rėmėjas. Todėl Lebanono "sukilimai" drąsiai beldžiasi į Beiruto sienas, kad jie už savo nugaros jaučia ne tik Nasserio, bet ir Sovietų galimą paramą, o Vakarų valstybės dėsia su pagalba Lebanonui, nes nežino, "kaip Maskva į tą pažiūrės".

Mažo Lebanono likimas dabartiniu metu pasidarė vienas iš Rytų - Vakarų klausimų. Pati per save Lebanono krizė nebūtų didelis įvykis. Jei ten vyktų tik vidaus sukilimas, reikalą išspręstų Lebanono armija ir policija. Bet kai į Lebanono vidaus reikalus sukišo savo pirštus Nasserio propaganda ir jo apginkluoti keliaujantieji "sukilėliai", ir kai už Nasserio stovi drąsus peštukas Chruščiov, reikalas įgauna visai kitokį vaizdą. Lebanono klausimas nebėra tik Lebanono klausimas, bet pasidarė šaltojo karo fronto dalelė, kur Rytai ir Vakarai persiima ne tik šaltomis priemonėmis, bet ir ginklais.

Ar Lebanonas virs antra Korėja? Ar Vakarai drįs Lebanone pasipriešinti rimtai Maskvos - Nasserio kompanijai?

Apžvalga

EKSPERTŲ

PASITARIMAI

Šį antradienį Zenevoje turi prasidėti mokslininkų pasitarimai, kaip geriausiai seksti atominių bombų sprogdinimus. Mokslininkai turi tik tą vieną klausimą išspręsti.

Jei mokslininkai ekspertai sutartų, kad atominius sprogdinimus galima suvesti ir jei tie ekspertai nurodys būdus, kaip atominiu sprogdinimų sekimas turėtų būti daromas, tai būtų didelis žingsnis į atominių ginklų bandymų uždraudimą. Dėl paties atominių ginklų bandymų uždraudimo ir dėl tų ginklų gamybos vėliau eity derybos ir gal būtų padaryti pirmieji žingsniai į nusiginklavimą. Rimti žingsniai, o ne tuščios kalbos, kaip tai buvo iki šiol.

Bet ar ekspertų pasitarimai Zenevoje įvyks? Rašant

bet ar ekspertų pasitarimai Zenevoje įvyks? Rašant

SMERKIA ŽMOGŽUDZIUS



Visame laisvajame pasaulyje eina protestų banga dėl komunistų neseniai įvykdytų Vengrijoje žmogžudysčių — buvusio ministro pirm. Imre Nagy, gen. Maletier ir kt. nužudymo. Čia matome protesto demonstraciją Paryžiuje.

Prancūzija kryžkelėje

V. KIMANTAS

Jau bus visas mėnuo, kai įvykiai Prancūzijoje, skaudžiai sukrėtę pačią prancūzų tautą, sužadino gyvą dėmesį visam kultūringam pasauliui. Pirmutinė šalis Europoje, kuri per didžiųjų prancūzų revoliuciją pribėgę pas save neaprežtą monarchiją, ir per pusantro šimtmečio su nedidelėmis pertraukomis išlaikė pasave demokratine santvarką, staiga pasijuto fašistinio perversmo gresiamas.

Fašizmas Prancūzijoje — ta mintis dažnam mūsų atrodė nesąmonė dar prieš penketą metų. O tuo tarpu fašizmo šaukliai ne tik viešai plūsta "suglebusią" prancūzų demokratiją, bet, kaip parodė Alžiro generolo ir respublikos laivyno admiralo sukilimas prieš konstitucinę Prancūzijos vyriausybę, fašistai buvo ne juokais pasiruošę "žygiui į Paryžių".

Prancūzija senokai "serga". Paskutinieji trisdešimt metų nepasigailėjo jai žiaurių smūgių. Paskutiniame kare militaristai Hitlerio parabolėta ir moraliai suniekinta, Prancūzija tik palengva ir dideleis pastangomis ėmėsi atsikurti po karo. Ir vėl gavo vieną po kito kelti naujų ir jau ilgam žeidžiančių smūgių, netekdama dalies savo kolonijų. Prancūzų kolonijos nedaug gero matė iš jų tukinamos metropolijos. Kaip kolonijų valdytojai prancūzai butyje per daug egoistai ir trumparegiai, tad sukilusios prieš

šias eilutes tas dar nėra žinoma. Su rusais buvo susitarta, kad ekspertai susitiks ir tarsis, bet susitarimas su rusais visada yra netikras dalykas. Paskutinį momentą rusai moka surasti visokių priekabių ir viskas eina niekais. Taip gali būti ir šį kartą. Sutartas reikalas gali dar nueiti niekais. Rusai paskutinėmis dienomis pranešė, kad jie siųs savo ekspertus į Zenevą, jei iš anksto bus nustatyta eiti prie atominių ginklų uždraudimo. Bet anksčiau buvo kalbama tik apie mokslininkų ekspertų pasitarimą, kaip kontroliuoti atominius sprogdinimus, o kalbos apie tų

ginklų bandymų uždraudimą buvo paliktos ateičiai. Paskutinį momentą rusai nutarė "derybas išplėsti" saugumo žūrią ir painformavimo Ameriką, kad jie tik tomis sąlygomis siųs savo ekspertus į Zenevą.

Amerika į šitokį rusų "derybų plėtimą" atsakė, kad ji laikosi senojo susitarimo ir antradienį Amerikos, Kanados, Anglijos ir Prancūzijos ekspertai bus Zenevoje ir lauks rusų, lenkų ir čekoslovakų ekspertų. Taip tas reikalas šiuo momentu ir "stovi". Bus ar bus derybos sužinosime gal tik liepos 1 d., kada turės prasidėti mokslininkų pasitarimai.

visa prancūzų tauta.

Nei viena iš 25 nuo karo galo buvusių Prancūzijos vyriausybių, nors kiekvienai jų reikėjo išspręsti Alžiro klausimą, nesugebėjo tai padaryti. Neišdrįso sukilusiems alžiriečiams pripažinti tai, ko jie nori ir už ką kovoja — visiškos nuobetko nepriklausomybės. Nesiryzo taip padaryti ir paskutinė Pfmilno vyriausybė, teisingai numatydamas, kad toks pripažinimas būtų jau tarpusavio karo pradžia. Ir tokioje padėtyje atsitiko beveik "klaikus" daiktas: šimtmeti demokratijoje brendusi Prancūzija, jos vyriausieji organai — vyriausybė, prezidentas ir pats parlamentas — pasijuto bejėgiai gelbėti padėtį ir sukito patikėti krašto likimą vienam žmogui ir jo sudarytai vyriausybei — generolui de Gaulle. Žmogui, kuriam valdžios reikalavo patys piktieji Prancūzijoje demokratines santvarkos priešai, fašistinio režimo šalininkai. Ar tai nėra demokratijos kapituliacija prieš diktatorinį fašizmą?

Dabar, atrodo, jei ne viskas, tai daug kas pareis nuo de Gaulle. Tai kas jis per žmogus? Kiek jis vertas tiek pasitikėjimo ir tiek didelių įgaliojimų? Kai parlamente buvo balsuojamas pasitikėjimo klausimas de Gaulle sušalęs, jį išlaikyti vyriausybei, beveik pusė socialistų balsavo už de Gaulle ir kita kiek didesnė balsavo prieš jį. Ir jei taip atsitiko, — socialistai buvo nutarę leisti kiekvienam jų balsuoti laisvai, pagal savo sąžinės nurodymą — tai generolo asmuo yra, atrodo, nepaprastas.

Apie generolą de Gaulle Leon Blum, jau miręs prancūzų socialistų vadas, yra savo laiku pasakęs, kad tai esąs nepaprastų gabumų ir didelio proto žmogus. Atrodo, kad be to jis yra ir didelio charakterio asmuo, mokąs savarankiškai eiti pasirinktuojų keliu. De Gaulle būdingas, kad jis, pasitraukęs iš po karo išlaisvintos Prancūzijos laikinio prezidento pareigų, nekūrė jokių sąmoksių grįžti valdžion, nors turėjo labai skaitlingų šalininkų. Ir dabartinis metu, kai ir jam parūpo katastrofiška tėvynės padėtis, jis tik tuomet sutiko pasiminti nepaprastai sunkaus uždavinio, kai tas buvo sutvarkyta konstitucijos numatyto būdu — reikalą aptarus su vyriausybės atstovu, reikalą su rusais su prezidentu ir gavęs parlamento pritarimą.

Jo sudarytoje vyriausybėje nerado vietos nei vienas iš fašistinių jo rėmėjų. De Gaulle išsiderėjo į parlamentą sau teisę spręsti Alžiro klausimą labai plačiose ribose — iki suteikiant sukilusiai kolonijai visišką nepriklausomybę. Jam leista naujai pertvarkyti ir respublikos konstituciją, palietę galutinį sprendimą pačiai tautai plebiscito keliu. Pagaliau de Gaulle, rodos, jau bus nuramėjęs ir Prancūzijos sąjungininkus, viešai pareikšdamas, kad jis gerbs Prancūzijos parąsą, padėtą ant visų jos padarytų sutarčių. Tai reiškia visų pirma, kad Prancūzija ir toliau pasiliks NATO narys ir dalyvaus tolimesnėse pastangose apvienyti Europą.

Tai tėra pirmieji generolo žingsniai nepaprastai sunkiam jo kelyje. Matysime, kokie bus tolimesni.

Kas savaite

Užsakytas chuliganizmas

Protestai dėl Vengrijos vadų Nagy, Maletier ir kitų nužudymo dar nesiliauja pasaulyje. Protestuoja net komunistai, kaip, pavyzdžiui, Anglijoje, kur jų vadas Horner šaukia, kad jis negali tylėti dėl tos žmogžudystės.

Kai kur protestuojantieji žmonės demonstravo prie Sovietų Rusijos ambasadų. Taip buvo Danijoje, New Yorke, Bonnoje ir kt. Danijoje ir Vokietijoje, susirinkę prie ambasadų žmonės, mėtė į Sovietų namus akmenis ir kas pakliuvo, kol policija tokias demonstracijas sušalė.

Sovietų diktatūra nutarė, kad tokių demonstracijų negalima palikti neatkėrusių ir, ve, būriai "maskviečių" su akmenimis, dažais ir kitokiais pabūklais patraukė pirmą prie Danijos, paskui prie Vokietijos, o pagaliau prie Amerikos ambasadų ir visur, pagal iš virsaus gautą įsakymą, rėkavo, mėtė akmenimis, raudono rašalo buteliais ir kitokiais "ginklais" svertimas ambasadas.

Jei žmonės Vakaruose protestuoja, tai yra jų pasipiktinimo pareiškimas, nors kartais jis ir virsta išsišokimais. Bet kai "minia" Maskvoje tą daro, tai visiems yra aišku, jog tai Maskvos diktatorių užsakytas darbas.

Kai du daro tą patį, šiame atsitikime nėra tas pats. Maskvos valdovai tą žino. Jie ir tarptautinį chuliganizmą vykdo "planingai", pagal įsakymą iš virsaus. Prie jų niekšybės tas nieko nebeprideda, nes jie ir taip jau persistatę pasauliui niekšais skerdikais, bet Chruščiovo technikai pažinti tai yra įdomus dalykas.

Kaip jie kalba...

Anglijos komunistai protestuoja prie Nagy, Maletier, Szilagyi ir Gimes, vengrų vadų sušaudymą. Protestuoja visos pažangiosios pasaulis. Bet veltui ieškotumet protestų ar bent teisingo žodžio pas amerikoniškus lietuvių komunistus. Jiems Maskvos žudynės yra geras daiktas ir jie prieš budelius lenkias, o ant nužudytųjų aukų jie pila pamazgas, kaip jie tą darė kadaise ant Leono Prūseikos.

Štai ką sako lietuviškų bolševikų vadovas Antanas Bimba. Jis rašo "Laisvėje":

"Vėl baisiai alasavojama dėl įvykių Vengrijoje. Kam, girdi, Vengrijos valdžia sušaudė tris fašistinio sukilimo vadus... Imre Nagy ir jo talkininkai sukurstė ir suorganizavo fašistus sukilti prieš liaudies valdžią. Sužvėrėję fašistai išskerdė ketletą tūkstančių veikliausių komunistų. O kiek skausmų ir žalos buvo padaryta!"

Tai šitaip Bimba rašo istoriją. Ir kaip rašo! Jis viską apverčia aukštyn kojomis, prideda melo, padailina, dar pameluoja ir tokia koše peni lietuviškus bolševikus.

Bimba meluoja, kad Nagy, Szilagyi, Gimes ir kt. buvo "fašistai". Jie buvo visą savo amžių komunistai. Bimba meluoja, kad jie sukurstė fašistus prieš "liaudies valdžią". Nagy ir jo bi-

čiuliai buvo liaudies valdžia. Bimba meluoja, kad "fašistai" išskerdė kelis tūkstančius "veikliausių komunistų", o tikrenybėje politinės policijos agentų, o komunistai buvo bene aršiausieji tų policininkų gaudytojai, nes jie gerai žinojo jų niekšybės. Šiapus žmonės tame sukilime nenukentėjo. Vengrai sukilo prieš rusų okupaciją, komunistų milžinišką daugumą tam sukilimui pritarė, bet Bimba viską taip sumeluoja, kad reikėtų jaučioti odos jo melams atitaisinti.

Svarbu tik pabrėžti, kokio šuniško ištikimumo Maskvai Bimba ir bimbiniui rodo. Nuo Stalino laikų tų vyrų galvose niekas nepasikeitė. Jie nieko neužmiršo ir nieko neišmoko.

O kaip su Tito?

Bimba ir Jugoslavijos ereliją išsprendžia vienu užsimojimu. Jis sako:

"Visi matome, kad santykiai tarp Jugoslavijos ir socialistinių kraštų labai pasunkėjo... Visko gali būti. Pasirodo, kad labai, labai sunku su Tito ir jo draugais susikalbėti. Nuo jų priklausys tų santykių raida".

Ir tame klausime Bimba viskas aišku. Su Tito sunku susikalbėti ir nuo Tito ir jo draugų priklausys, kas toliau bus. Na, o su Maskva lengva susikalbėti? Ar nuo Maskvos niekas nepriklausys?

Bimba apie Tito ir Maskvą kalba, kaip tas vyras apie savo žmoną. Jis skundėsi, kad jo žmona yra nesukalbama. "Kodėl nesukalbama", jis buvo paklaustas. Vyras negalvodamas atsakė: "Nesukalbama todėl, kad manęs neklauso".

Jei Tito Maskvos klausytų, jokių sunkumų nebūtų. O jei jis neklauso, tai Bimba jį greit vėl skelbs banditu, kaip "Laisvė" tą darė ne taip dar seniai...

Estas pabėgo...

Iš rusų žvejų laivo pereitą savaitę pabėgo vienas estas žuvininkas, Erich Teayn: Jis mažą laiveliu dasyrė iki vienos salos Shetland salyne ir pasislėpė pas vieną mažą ūkininką. Paskui tą pabėgusį estą tuoj atsiėmė 30 rusų žuvininkų ir pradėjo saloj visur uostinėti ir ieškoti pabėgėlio. Rusų žvejai anglų saloje šeimininkavo, kaip pas save namuose. Laimė, pabėgėlio jie neužtikto.

Anglijos vyriausybė dabar rengiasi siųsti protesto notą Maskvai prieš rusų saivališką įsibrovimą į anglų teritoriją ir prieš jų darytas kratas anglų piliečių namuose.

Protestas, žinoma, bus pasiūstas. Bet sovietų "notūra" dėl to nepasikeis. Jei anglai toje salelėje būtų turėję nors vieną policininką ir jei tas būtų pradėjęs šaudyti į nepažįstus svečius, Maskvos žuvininkai būtų suprātę, kad jiems čia ne vieta landžioti. Kadangi botago nebuvo, tai rusai jaučėsi laisvi daryti, ką jie nori.

